

Management Samenvatting: Sectorplan Sportonderzoek en – onderwijs

In deze management samenvatting worden drie punten behandeld:

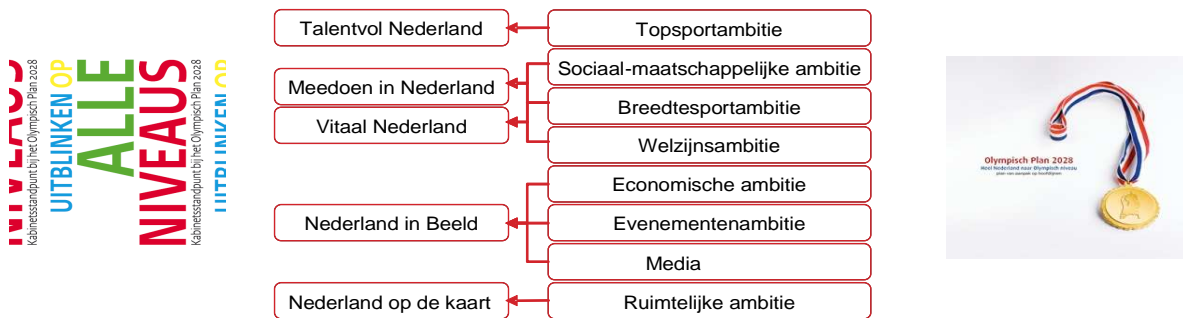
1. Belangrijkste uitkomsten in dit sectorplan
2. Totstandkoming van dit sectorplan
3. Gezamenlijk realiseren van dit sectorplan

1. Belangrijkste uitkomsten in dit sectorplan

Olympische ambities als stimulerende vergezicht

Het Olympisch vuur waart al geruime tijd door Nederland en het prikkelt en nodigt Nederland uit om uit te blinken op allerlei terreinen. Zo ook op Onderzoek en Onderwijs in de sport.

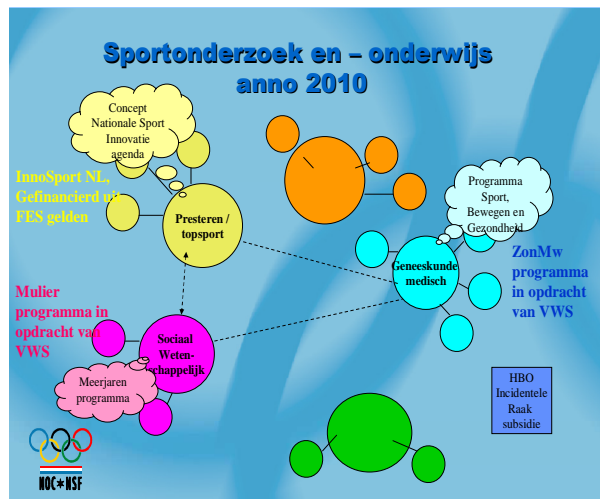
Het Olympisch Plan 2028, heeft 8 ambities geformuleerd om doelstellingen te bereiken. De rijksoverheid geeft in haar nota 'Uitblinken op alle niveaus' haar visie op het Olympisch Plan, vertaald naar 5 thema's:

Dit sectorplan volgt de vijf thema's van het overheidsbeleid, aangevuld met een zesde thema Ondersteuning studie Topsporters.

Sportonderzoek en –onderwijs op weg naar Olympisch niveau

Binnen de vijf meer onderzoeksgerelateerde thema's is het doel om het sportonderzoek en -onderwijs naar Olympisch Niveau te brengen. Belangrijke vragen daarbij: Waar staan we nu? Waar willen we naar toe?

Drie thema's van onderzoek kunnen voortbouwen op wat zich afgelopen jaren al heeft ontwikkeld: *Talentvol Nederland / Presteren - Vitaal Nederland / Sport, Bewegen en Gezondheid - Meedoen in Nederland / Sportparticipatie*

Grote lijnen van doorontwikkeling op deze thema's:

- Behoeftte aan verdiepend en toegepast onderzoek, gezamenlijke onderzoeksprogrammering met een extra impuls via de tweede geldstroom (NWO en ZonMw)
- Behoeftte aan monitoren van de belangrijkste beleids-, prestatie- en welzijnsgegevens
- Wordt sterk ingezet op samenwerking, bundeling van krachten en vergroten van het maatschappelijk effect door verbetering kennisinfrastructuur tussen WO, HBO en sportpraktijk: een wens tot (uitbouw van) een instituut zoals het Netherlands Sport Science Institute (NeSSI) – een kennistransfer instituut naar internationaal model en een Research Centre for the Value of Sports (RCVS)
- Doorontwikkeling en afstemming bachelor en master opleidingen (HBO en WO) en inrichten van een gezamenlijke landelijke graduate school
- Instrumenten voor verspreiden en implementatie van gegevens / kennis

Twee thema's krijgen door het Olympisch plan een (nieuwe) impuls: Kaart van Nederland / Gebiedsinrichting en Bereikbaarheid en Nederland in Beeld / Economie, Evenementen en Hospitality Nodig:

- Verkenningen op deze gebieden: wat is er al, waar liggen de behoeften, waar liggen de specifieke lacunes, wat moet er zijn over 5 jaar.
- Om op Olympisch niveau te komen moeten deze thema's vervolgens dezelfde doorontwikkeling maken als de hierboven benoemde drie thema's.

Ondersteuning studie Topsporters

Thema ondersteuning studie topsporters, streeft ernaar om het ook voor topsporters en talenten mogelijk te maken om een opleiding te volgen. Hiertoe is het o.a. nodig dat:

- Aanpassing wet- en regelgeving
- Standaardovereenkomsten tussen sportbonden en hun sporters over onderwijs
- Harmonisering van financiële regelingen
- Ontwikkeling keurmerk onderwijsinstellingen
- Vouchers / studiefinanciering topsporters

2. Totstandkoming van dit sectorplan

In opdracht van het ministerie van OCW en in samenwerking met het ministerie van VWS, heeft NOC*NSF (Mw. dr. Nicolette van Veldhoven) de regie gevoerd op de totstandkoming van het sectorplan Sportonderzoek en - onderwijs. Procesbegeleiding geschiedde door mw.dr. Lieteke van Vucht Tijssen van Boer & Croon.

Start van het proces: begin mei 2010 (in vervolg op de Hospitality meeting van NOC*NSF en de daaraan voorafgaande bespreking met bestuurders van universiteiten en hoge scholen bij het WK Schaatsen te Heerenveen). Doel realisatie sectorplan eind september 2010. Dit betekent dat er in zeer korte tijd het een en ander gerealiseerd moest worden – vergelijkbaar met een snelkookpan!

De sector sportonderzoek en – onderwijs is een complexe sector met veel heterogene stakeholders. Naast universiteiten en hogescholen maken, maken ook onderzoeksinstituten, sportorganisaties, sportkoepels en commerciële bureaus deel uit van de sector. Om in korte tijd te komen tot een concreet onderbouwd plan met draagvlak in de sector, heeft NOC*NSF gekozen voor een interactief proces waarbij een brede vertegenwoordiging van stakeholders betrokken is. Op hoofdlijnen ziet het proces er als volgt uit: De kern van het proces werd gevormd door twee werkconferenties. NOC*NSF heeft daarvoor zowel inhoudelijke als bestuurlijke vertegenwoordigers van alle relevante, niet-commerciële organisaties evenals van de betrokken ministeries, uitgenodigd. De twee werkconferenties bestonden

uit een combinatie van presentaties mbt. de invulling van het sectorplan en werkgroepen waarin thema's en doelstellingen verder uitgewerkt werden en de aanwezigen werden uitgenodigd om ook tussentijds 'huiswerk' te doen. Voor de thematische werkgroepen zijn uit universiteiten en hoge scholen representatieve personen gevraagd om het geheel te trekken.

Het plan is opgezet als een strategisch programma 2011-2016 voor sport en onderwijs en - onderzoek met een onderbouwd investeringsplan. Een strategisch programma is een tijdelijk geheel van samenhangende inspanningen om belangrijke en urgente doelen te realiseren en de noodzakelijke middelen te verwerven om dat voor elkaar te krijgen.

3. Gezamenlijk realiseren van dit sectorplan

Er hebben vele partijen meegewerkt aan de totstandkoming van dit sectorplan. Het aantal betrokken partijen, de verscheidenheid aan ambities en het belang om de verbondenheid tussen de ambities te waarborgen vragen om een goede governance. Een governance met als taak om de realisatie van het plan te bevorderen. Daarvoor is het in de toekomst nodig een programma bestuur in te richten. Taken van het programmabestuur zijn bijvoorbeeld om inhoudelijke verdieping van een (deel)plan te bevorderen, om waar mogelijk en zinnig plannen tot business cases te (laten) ontwikkelen, om voorstellen te doen voor allianties tussen initiatieven en om met betrokken partijen te zoeken naar financieringsmogelijkheden.

De in dit sectorplan aangegeven begroting is geen dekkingsplan. Financiering voor dit plan zal uit verschillende geledingen moeten komen: (rijks)overheid, bedrijfsleven, hoger onderwijs en sport.

Samen op weg naar

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

> Retouradres Postbus 20350 2500 EJ Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Bezoekadres:
Parnassusplein 5
2511 VX Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Kenmerk
S/3115599

Bijlage(n)
1

*Correspondentie uitsluitend
richten aan het retouradres
met vermelding van de datum
en het kenmerk van deze
brief.*

Datum 26 juni 2012
Betreft Kennisbeleid Sport

Geachte voorzitter,

Met de Beleidsbrief *Sport en bewegen in Olympisch perspectief* (verder: Beleidsbrief Sport)¹ zet het kabinet in op het stimuleren van meer activiteiten in de buurt en het leggen van succesvolle verbindingen tussen sport en andere sectoren zoals onderwijs, kinderopvang, welzijn, gezondheid, zorg en het bedrijfsleven. Onder andere via de programma's *Sport en Bewegen in de Buurt*² en *Naar een veiliger sportklimaat*³ maakt het kabinet het mede mogelijk dat iedereen die dat wil kan sporten en bewegen in de buurt, op een verantwoorde wijze en in een veilige omgeving.

Daarnaast levert het kabinet een bijdrage aan de ontwikkeling van sporttalenten tot topsporters via de topsportprogramma's gekoppeld aan de top 10-ambitie. Ook investeert het kabinet in (top)sportevenementen en het realiseren van een grotere economische en maatschappelijke spin off hiervan.

Randvoorwaardelijk voor het succes van de genoemde breedtesport- en topsportprogramma's is de gebundelde inzet van kennis, zowel voor beleid als voor (de implementatie in) praktijk. Efficiency en effectiviteit, zowel bij de inzet van middelen als bij de uitvoering van projecten en activiteiten, staat daarbij voorop. In de Beleidsbrief Sport heb ik ter ondersteuning van het breedtesport- en topsportbeleid een aantal voornemens aangekondigd op het gebied van kennisontwikkeling en -verspreiding. Met deze brief wil ik u over de actuele stand van zaken informeren. Het gaat om budgetneutrale voornemens waarvoor een groot draagvlak bestaat bij partijen in de sport, de wetenschap, bij overheden en in het bedrijfsleven. Dit heeft ertoe geleid dat voornemens in partnership kunnen worden opgepakt.

Evidence based werken

Ik wil kennis inzetten gericht op betere prestaties van topsporters en toename van de sportdeelname en de mate waarin mensen gezond bewegen.

In de Beleidsbrief Sport heb ik aangekondigd dat ik bij de breedtesportprogramma's gebruik wil maken van maatregelen die *werken* en dat ik wil voorkomen dat het wiel steeds opnieuw wordt uitgevonden. Daarom

¹ Tweede Kamer, vergaderjaar 2010-2011, Kamerstuk 30234 nr. 37

² Tweede Kamer, vergaderjaar 2010-2011, Kamerstuk 30234 nr. 54

³ Tweede Kamer, vergaderjaar 2010-2011, 30234 nr. 36

stimuleer ik het 'evidence based' werken ook in de sportsector. Dit helpt de professionals in hun beroepspraktijk en leidt tot verdergaande professionalisering van de sportsector.

Kenmerk
S/3115599

Voor topsport geldt dat kennis en innovatie hét verschil kunnen maken. In een klein land als Nederland zijn de topsportprestaties in concurrentie met andere landen van kennis en innovatie afhankelijk.

Economische en maatschappelijke spin off

Het gaat mij echter niet alleen om de impact van kennis voor de sport. Immers, sportonderzoek en –innovatie kunnen ook een bijdrage leveren aan de Nederlandse (kennis)economie en aan het oplossen van maatschappelijke vraagstukken op het gebied van bijvoorbeeld leefbaarheid, gezondheid en veiligheid. De (top)sport is een goede proeftuin voor kennisontwikkeling op andere terreinen. Denk daarbij bijvoorbeeld aan onderzoek op het terrein van materialen of revalidatie en herstel, die een veel bredere verbreiding kennen dan in de sport alleen. Daarnaast levert (top)sport een internationaal podium voor onderzoeksresultaten en innovaties, waarmee de Nederlandse wetenschap en het bedrijfsleven zich kunnen profileren.

In de Beleidsbrief Sport heb ik concrete kennisvoornemens aangekondigd op het gebied van validering, monitoring, onderzoek en de kennistransfer voor topsport. De stand van zaken met betrekking tot deze voornemens wordt hieronder kort beschreven. Het betreft hier vooral een effectieve en efficiënte herstructurering van bestaand beleid waarmee geen extra middelen zijn gemoeid.

Validering

In de Beleidsbrief Sport concludeer ik dat in de afgelopen jaren veel sport- en beweeginterventies zijn ontwikkeld in het kader van diverse programma's en regelingen.⁴ Inmiddels is de tijd rijp om te oogsten en het kaf van het koren te scheiden. Het Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen (NISB) heeft daarom als kerntaak gekregen om de kansrijke concepten, projecten en voorbeelden uit de praktijk te verzamelen, verrijken, valideren en verspreiden. De prioriteit ligt daarbij op de interventies die goed kunnen worden gebruikt in de programma's Sport en Bewegen in de Buurt en Naar een veiliger sportklimaat.

Voor het programma Sport en Bewegen in de Buurt heeft het in gang gezette traject al een grote verzameling good practices opgeleverd, verzameld in de Menukaart Sportimpuls.⁵ Het NISB legt nu een loep op deze menukaart, laat interventies op effectiviteit toetsen en legt een database van effectieve sport- en beweeginterventies aan. In de beoordeling worden externe vertegenwoordigers betrokken vanuit beleid, onderzoek en praktijk. Het NISB werkt nauw samen met het Centrum Gezond Leven, Movisie en het Nederlands Jeugd Instituut zodat de aanpak en normering tussen kennisinstellingen goed is geharmoniseerd.

Topsportloket

Ook in de topsport lijkt de tijd rijp te worden voor een werkwijze die in toenemende mate 'evidence based' is. Wie niet sterk is, moet slim zijn: zoals gesteld kan een klein land als Nederland zich mondiaal eigenlijk alleen onderscheiden door een kennisintensief topsportbeleid te voeren. In de Beleidsbrief Sport stuur ik aan op kennisontwikkeling en kennisdeling bij door de

⁴ Breedtesportimpuls, BOS-regeling, het Nationaal Actieplan Sport en Bewegen, Meedoen, Proeftuinen, Sportiviteit en Respect en het Masterplan Arbitrage

⁵ Zie www.sportindebuurt.nl voor meer informatie.

overheid gefinancierde topsportprogramma's. Tevens wordt in de Beleidsbrief Sport gewezen op de noodzaak van een 'topsportloket' om de kennistransfer tussen wetenschap en sportsector te verbeteren. Inmiddels hebben de Vrije Universiteit Amsterdam (VU), Rijksuniversiteit Groningen (RUG), NOC*NSF en Innosport samen de handschoen opgepakt en is het loket *Topsport Topics* gerealiseerd.⁶

Kenmerk
S/3115599

Onderzoek

Zoals aangekondigd in de Beleidsbrief Sport zijn met de NWO-onderdelen ZonMw, NWO/Geesteswetenschappen en Technologiestichting STW de mogelijkheden verkend om een integraal sportonderzoeksprogramma te ontwikkelen. De uitkomst van deze verkenning is positief. Nog voor het zomerreces wordt het kader van dit gebundelde onderzoeksprogramma gepubliceerd, waarna onderzoekers in consortia met sportorganisaties, maatschappelijke organisaties, overheden en bedrijven hun voorstellen kunnen indienen. Voorstellen worden getoetst op wetenschappelijke excellentie én maatschappelijke relevantie. De nadruk komt daarmee te liggen op toegepast onderzoek, effectiviteitsonderzoek – hard nodig in verband met de validering van interventies- en innovatie. Er wordt ingezet op een zo groot mogelijk rendement van het programma voor de sport, de wetenschap, de economie en de maatschappij.

Nadrukkelijk wordt de aansluiting gezocht vanuit het sportonderzoeksprogramma met het bedrijfslevenbeleid *Naar de Top*.⁷ Er liggen kansen als het gaat om de (wederkerige) relatie tussen sport en o.a. gezondheid, materialen, ICT, voeding, water, creatieve industrie en nanotechnologie. In opdracht van het ministerie van VWS en in samenwerking met EL&I en I&M voert TNO een quick scan uit naar kansrijke raakvlakken tussen sport en de topsectoren. Het gaat daarbij niet alleen om sport als object van onderzoek, maar ook om sport als katalysator, proefopstelling of platform voor onderzoek dat vanuit de sport een grote spin off voor de samenleving kan opleveren.

Het programma wordt gefinancierd vanuit VWS, NOC*NSF en de genoemde NWO-onderdelen. VWS levert een bijdrage van € 6 miljoen over een periode van vier jaar (2013-2016) die budgetneutraal wordt gerealiseerd. Met de bijdrage van genoemde partners bedraagt het totale budget bij aanvang van het programma € 9 miljoen. Met het onderzoeksprogramma schakelt VWS grotendeels over van de rechtstreekse financiering van een aantal instituten naar een programmatische sturing waarbij gegadigden via een 'open call' in aanmerking kunnen komen voor financiering van onderzoeksvoorstellen.

Bij de onderzoeksvoorstellen wordt cofinanciering en/of inzet geëist van private of publieke partijen. Deze multiplier leidt ertoe het beschikbare budget voor sportonderzoek kan oplopen tot meer dan € 18 miljoen per jaar.

Monitoring

Het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) is gevraagd om in samenwerking met beleidspartners andere instituten (o.a. RIVM, CBS, TNO, Mulier Instituut) te adviseren hoe de monitoring op het terrein van sport kan worden verbeterd. Ook dit voornemen is in de Beleidsbrief Sport opgenomen. Inmiddels heeft het SCP het verbeterplan *Versterking data-infrastructuur sport* opgeleverd. In dit plan doet het SCP aanbevelingen over het duurzaam meten van een aantal (kern)indicatoren voor en over een zo efficiënt mogelijke manier van dataverzameling en –

⁶ Zie www.topsporttopics.nl voor meer informatie.

⁷ Tweede Kamer, vergaderjaar 2011-2012, 32637 nr. 15

ontsluiting.

Over de follow up van het verbeterplan, zoals het realiseren van een Sportatlas (naar voorbeeld van de Zorgatlas of de Atlas voor de Leefomgeving van het RIVM) moet ik mij nog beraden. Wel heb ik samen met het ministerie van OCW het SCP opdracht gegeven tot de Vrijtijdsomnibus (VTO), het vervolg op het Aanvullend Voorzieningengebruik Onderzoek (AVO). Uit deze monitor worden de belangrijkste kengetallen betrokken over de sportdeelname, het vrijwilligerswerk en de sportbeleving van de bevolking. Ik heb het SCP gevraagd om te onderzoeken of er bij de VTO sprake kan zijn van een 'instapmodel', waarbij gemeenten en sportbonden op eigen kosten een aanvullende steekproef kunnen laten doen of een aanvullende vraag kunnen laten meelopen. De eerste uitkomsten van de VTO kunnen in het voorjaar van 2013 worden verwacht.

Kenmerk
S/3115599

Kennisinfrastructuur

Universiteiten, hogescholen en wetenschappelijke instituten –uitzonderingen daargelaten- hebben in het verleden weinig aandacht gehad voor sportonderzoek. Ook hebben deze instellingen zelden kunnen profiteren van tweede-geldstroomonderzoek zoals dat wordt uitgezet door NWO. De kennisinfrastructuur is fragiel en de achterstand die is opgelopen ten opzichte van andere terreinen zoals gezondheid en zorg –maar ook de relatieve winst die met sportonderzoek nog kan worden geboekt- is groot.

Door middel van het Sectorplan Sportonderzoek en –onderwijs, waarvan de overlegstructuur door de ministeries van OCW en VWS tijdelijk wordt ondersteund, zijn universiteiten, hogescholen en instituten structureel met elkaar in overleg gekomen.⁸ Ook over de onderzoeksagenda bestaat grote overeenstemming.⁹ Ik beschouw het als een positieve ontwikkeling dat instellingen steeds vaker in consortia opereren en daarbij ook samenwerken met de sportsector, publieke en private partijen. Met uitvoering van de bovengeschetste voornemens hoop ik aan deze ontwikkeling een bijdrage te leveren.

Hoogachtend,
de Minister van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport,

mw. drs. E.I. Schippers

⁸ Veldhoven, N. van en L. van Vucht Tijssen (red.): *Fundament onder de olympische ambities, Sectorplan sportonderzoek en –onderwijs 2011-2016*. Deventer/Arnhem: NOC*NSF, 2011.

⁹ Breedveld, K. e.a.: *Kennisagenda Sport 2011-2016*. Den Bosch/Den Haag: WJH Mulier Instituut/ZonMw, juni 2010.